

Received: 28.04.2024
Accepted: 26.08.2024

Received in revised form: 25.06.2024
Available online: 15.09.2024

Original Research

Citation: Karaman, Ş. (2024). Determination of readability levels of texts in 7th and 8th grade Turkish and Turkish culture textbooks. *Turkophone*, 11(1), 1-9. <https://dx.doi.org/10.55246/turkophone.1289229>

DETERMINATION OF READABILITY LEVELS OF TEXTS IN 7TH AND 8TH GRADE TURKISH AND TURKISH CULTURE TEXTBOOKS

Şulenur KARAMAN*

ABSTRACT

Turkish lessons are given to bilingual Turkish children living abroad so that they can use Turkish effectively and get to know Turkish culture better. Turkish and Turkish Culture textbooks were prepared by the Ministry of National Education Publications as resource books for these courses. In this study, the readability levels of 16 prose texts in 7th and 8th grade textbooks were analyzed. One text was selected from each unit. The aim of the study is to determine whether the readability levels of the texts in the textbooks are suitable for the seventh and eighth grades. In order to determine the readability levels of the texts, Ateşman Readability Formula adapted from Flesch Reading Ease formula was used for Turkish texts. According to the results of the study, it was observed that the difficulty levels of the seventh-grade texts were at the easy level, while the eighth-grade texts were at the medium difficulty level. Another one of the readability formulas adapted to Turkish, Çepni and Gökdere's Fog formula, was used. According to the results of the formula, it was observed that the level of seventh grade reading texts was in the 12-13 age range. The level of eighth grade reading texts was determined to be in the 14-15 age range. This level seems appropriate for students studying in Turkey, but we know that students studying abroad do not have enough command of Turkish. For this reason, the difficulty levels of the texts were found to be higher than the learners' level.

Keywords: Readability, Turkish and Turkish Culture, Turkish Teaching, bilingualism, text.

1. INTRODUCTION

Language, a multifaceted phenomenon, is a system that still remains a mystery within itself. It is a coding system created by reaching a common consensus that enables people in a certain country or a certain region to mutually understand each other. Ergin (2009, p.3) defines language as a natural means of communication between people. The feature that distinguishes human beings from animals and other Language, a multifaceted phenomenon, is a system that still remains a mystery within itself. It is a coding system created by reaching a common consensus that enables people in a certain country or a certain region to mutually understand each other. Ergin (2009, p.3) defines language as a natural

* 0009-0006-6462-4594, MA Student, Istanbul Medeniyet University, Turkiye, sulekrmn@outlook.com

means of communication between people. The feature that distinguishes human beings from animals and other living things is the ability of language. Humans have goals such as transferring their feelings and thoughts and understanding each other. They realize this goal through language. When talking about language, it is also necessary to talk about culture, which is an integral part of language. Culture and language are complementary phenomena. Our culture is one of the important factors that shape our language. It can be concluded that the development and level of language is an indicator of culture. Culture covers everything that affects an individual's daily life. All kinds of abstract and concrete human products are considered within the framework of culture.

Turkish students living abroad grow up in a different language and culture. The language use and thinking skills of bilingual students can be more diverse than monolingual students. We see that the effect of a different language and culture is reflected in the Turkish language. Although bilingualism has positive effects, we can also see that it causes deficiencies in the use of the Turkish language. It is the education life that affects the development of the individual to a great extent. Turkish students who receive education in a different language experience deficiencies in learning and developing Turkish. The education received at home may often not be sufficient.

In order to overcome this problem, courses have started to be offered to bilingual Turkish children growing up abroad in order for them to learn Turkish language and Turkish culture better. The aim of the Turkish and Turkish Culture course is to enable Turkish children abroad to acquire Turkish effectively and to improve their listening, speaking, reading and writing skills in Turkish. In addition to enabling students to learn Turkish more efficiently, the program also aims to introduce and promote Turkish culture.

Turkish and Turkish Culture textbooks were prepared within the scope of the program. Textbooks are one of the most important auxiliary resources of the course. Textbooks, which guide the teacher, increase the quality and diversity of the course. The content of the textbooks, which help the course to be taught more efficiently, should be prepared correctly. In addition to the importance of the external and internal structure maintenance features of textbooks, their readability level is also very important. In order for the texts in the textbooks to be perceived and understood correctly by the students, the readability levels should be appropriate for the student level. The fact that the student understands the text as intended indicates that the text with the appropriate readability level has been selected. Texts should be selected according to students' readiness. The readability levels of the selected texts should be determined. Readability formulas are used to determine this level.

1.1 Readability

Ateşman (1997, p.71) defines readability as the ease or difficulty of comprehension of texts by the reader. When determining readability, the difficulty level of the text is measured by considering factors such as sentence and word lengths and the number of unknown words. The main purpose of readability is to reveal the difficulty of understanding the text and its suitability for the level. There are many different formulas developed in this direction. Çetinkaya (2010, p.40) defines the process of creating readability formulas as tools that enable classification based on the degree of difficulty in texts based on the structural features of the texts examined. The most widely known readability formulas are Flesch Reading Ease Formula, Dale-Chall Formula, Gunning Fog Index, Fry Readability Graph (Zorbaz, 2007, p.90). The main purpose of using readability formulas is to make the text comprehensible and to select texts according to reader levels.

1.1.1 Ateşman Readability Formula

Readability studies that started in Turkey in the 1990s were not found to be productive at first (Bağcı & Ünal, 2013, p.13). Since the formulas applied were formulas developed for English, accurate results could not be obtained from the formulas applied to Turkish texts. The first of the readability studies developed for Turkish was Ateşman's readability formula adapted from the Flesch Formula in 1997. While developing the readability formula, Ateşman selected texts from different fields and ranked them from easy to difficult to read. He made calculations for Turkish by using the average word and sentence lengths in the texts. The characteristics of the most difficult and easiest texts in Turkish that were taken into consideration while calculating the formula are as follows (Ateşman, 1997, p.74).

Table 1

Characteristics of the most difficult and easiest Turkish texts used in the calculation of the Ateşman Readability Formula

	Word Length	Sentence Length
Easiest Text	2,2	4
The Most Difficult Text	3,0	30

Based on this formula, the resulting readability number and the reading levels corresponding to this number value range are calculated as in Table 2.

Table 2

Readability Number Calculation Formula

$$\text{Readability count} = 198.825 - 40.175 \times X1 - 2.610 \times X2$$

X1 = average word length in syllables

X2 = average sentence length in words

Table 3

Classification of Turkish Texts According to Readability Number in Ateşman Readability Formula

	Readability Count
Very Easy	90-100
Easy	70-89
Medium Difficulty	50-69
Difficult	30-49
Very Difficult	1-29

Note. Ateşman, E. (1997). Türkçede Okunabilirliğin Ölçülmesi. *A.Ü. TÖMER Dil Dergisi*,73-74

According to the Ateşman Readability Index, the average suitable for the 7th and 8th grade corresponds to the numbers 70-79.

1.1.2 Çepni and Gökdere Readability Formula

Based on the Fog (The Gunning Fog Index) test, Çepni and Gökdere adapted the formula to Turkish with their studies. In the Fog formula, a 100-word paragraph is selected from the reading text. The number of words is divided by the number of sentences and the average number of words is calculated and shown as (S) on the formula. The number of polysyllabic words in the paragraph is determined and divided by the number of sentences and shown as (N) on the formula. The US grade level formula is used.

$US\ grade\ level = 0.4 (S+N)$. The reading age is found by adding 5 to the US grade level.

Çepni and Gökdere conducted cloze test studies to adapt the formula (2001) to Turkish and found the coefficient to be 0.6. They proved the accuracy of the formula with their studies. The formula adapted to Turkish;

$US\ grade\ level = 0.6 (S+N) + 5$. The number obtained as a result of the formula shows the readability age.

1.2 Aim of the study

The aim of the study is to determine whether the readability level of the texts in the 7th and 8th grade Turkish and Turkish Culture textbooks prepared by the Ministry of National Education (MoNE) is appropriate for the levels.

2. METHOD

This research was conducted with a descriptive-scanning method based on document analysis. Textbooks at two different levels were analyzed. The readability level of the analyzed texts was calculated according to Ateşman Readability Formula and Çepni and Gökdere (2001) Readability Formula.

2.1 Materials Investigated

In the study, the 7th and 8th grade textbooks, which were prepared by the Ministry of National Education for Turkish children abroad with the decision of the Board of Education dated 15.05.2018 and numbered 77, and planned to be used as textbooks for 5 years as of the 2019-2020 academic year, were examined. Within the scope of the study, informative prose texts in the textbook were analyzed and poems were not included in the study. While the reading texts in the book were included in the study, listening texts and poetry texts were not included in the study. A total of 15 texts were analyzed by taking 8 texts from each level. Since the fourth unit in the eighth grade Turkish and Turkish Culture book did not include reading texts, this unit was not included in the study.

2.2 Abbreviations

OSU Average Word Length

OCU Average Sentence Length

OP: Readability Scores

FOG: The Gunning Fog Index (Frequency of Gunning Fog)

3. FINDINGS

In this section, the results tables of the 7th and 8th grade Turkish and Turkish Culture textbooks analyzed are given.

Table 4

Ateşman Readability Formula Levels of the Texts in the 7th Grade Turkish and Turkish Culture Textbook published by MEB Publications

Name of the text	OSU	OCU	OP	Level of the text
Aile	2.60	9.8	68.8	Medium Difficulty
Atalarımızdan Zarif Bir Esinti: Kuş Evleri	2.68	7.8	70.8	Easy
Yedi Kiremit	2.64	8.4	70.8	Easy
Oruç	2.60	13.6	58.9	Medium Difficulty
Ağrı Dağı Efsanesi	2.28	8.3	85.6	Easy
Osmanlılarda Yardımlaşma ve Dayanışma	2.93	7.9	60.5	Medium Difficulty
Eğri Minare	2.60	5.9	79	Easy
Burada Hiçbir şey Boşa Gitmiyor	2.64	6.7	75.3	Easy
Average	2.62	8.55	71.21	Easy

When Table 4 is examined, according to Ateşman Readability Formula, the texts titled "Aile", "Oruç", "Osmanlılarda Yardımlaşma ve Dayanışma" are at medium difficulty level, while the texts titled "Yedi Kiremit", "Atalarımızdan Zarif Bir Esinti: Kuş Evleri", "Ağrı Dağı Efsanesi", "Eğri Minare", "Burada Hiçbir şey Boşa Gitmiyor" were found to be at an easy level.

Table 4 shows that the average word lengths of the texts vary between 2.60 and 2.93, and the average sentence lengths of the texts vary between 5.9 and 13.6. According to Ateşman's Formula, six of the texts in the textbook are Easy and three are Moderately Difficult. In general, it is seen that the texts are suitable for Grade 7.

Table 5

Atesman Readability Formula Levels of the Texts in the 8th Grade Turkish and Turkish Culture Textbook published by MEB Publications

Name of the text	OSU	OCU	OP	Level of the text
Türkçe Yaz Okulu	3.01	17.5	32.2	Difficult
Türkiye'de 4,5 Milyon Göçmen Yaşıyor	2.44	12.5	68.2	Medium Difficulty
Bir Deyim Hikayesi	2.44	12.4	68.4	Medium Difficulty
Dünyadaki Türk İzleri	2.36	12.9	70.3	Easy
Uluğ Bey	2.56	10.3	69.1	Medium Difficulty
Eğitim Bilişim Ağı (EBA)	3.01	15	38.7	Difficult
Kangal Köpeği	2.52	10.5	70.2	Easy
Average	2.62	13.01	59.58	Medium Difficulty

When Table 5 is examined, according to Atesman Readability Formula, the texts titled " Türkçe Yaz Okulu", " Eğitim Bilişim Ağı (EBA) were found to be difficult, the texts titled " Türkiye'de 4,5 Milyon Göçmen Yaşıyor ", " Bir Deyim Hikayesi ", "Uluğ Bey" were found to be of medium difficulty, and the texts titled " Dünyadaki Türk İzleri" and " Kangal Köpeği " were found to be at an easy level.

When Table 5 is analyzed, it is seen that the average word lengths of the texts in the 8th grade textbook vary between 2.44 and 3.01, and the average sentence lengths of the texts vary between 10.3 and 17.5. Two of the texts are at the Easy level, four are at the Medium Difficulty level and two are at the Difficult level. It was observed that the majority of the texts were of medium difficulty for Grade 8. The levels of the texts were not found appropriate for 8th grade students.

Table 6

Fog Test Readability Levels of the Texts in the 7th Grade Turkish and Turkish Culture Textbook published by MEB Publications

Name of the text	Fog Test Result
Aile	12.5

Atalarımızdan Zarif Bir Esinti: Kuş Evleri	13.04
Yedi Kiremit	11.3
Oruç	15.2
Ağrı Dağı Efsanesi	11.42
Osmanlılarda Yardımlaşma ve Dayanışma	11.59
Eğri Minare	11.70
Burada Hiçbir şey Boşa Gitmiyor	10.03
Average	12.34

Table 6 shows that the lowest level was 10.03 and the highest level was 13.04. The average level was found to be 12.34. It is seen that the level of the texts is appropriate for the seventh grade.

Table 7

Fog Test Readability Levels of the Texts in the 8th Grade Turkish and Turkish Culture Textbook published by MEB Publications

Name of the text	Fog Test Result
Türkçe Yaz Okulu	19.2
Türkiye'de 4,5 Milyon Göçmen Yaşıyor	13.37
Bir Deyim Hikayesi	13.69
Dünyadaki Türk İzleri	12.79
Uluğ Bey	12.68
Eğitim Bilişim Ağı (EBA)	17.12
Kangal Köpeği	12.35
Average	14.45

Table 7 shows that the lowest level was 12.35 and the highest level was 19.2. The average level was 14.45. This level, which corresponds to approximately 15 years of age, was found to be inappropriate for bilingual students.

4. RESULTS, DISCUSSION, AND SUGGESTIONS

Bilingual Turkish children living abroad, far from Turkish language and culture, adopt the language and culture of the country they live in more and have difficulties in using Turkish. In order for students not to forget their own language and culture and to acquire these values, the Ministry of National Education has prepared Turkish and Turkish Culture curricula. Many teachers took part in

this program. The program, which improves itself day by day, is useful for students who want to get to know Turkish and Turkish culture more closely.

Although the education is aimed at Turkish students, it is also a language education. Students may have different levels of perception and knowledge. For this reason, the texts selected while preparing Turkish textbooks are of great importance. A textbook should contain texts from all levels and the difficulty of the texts should be avoided to be excessive. At the same time, it is foreseen that choosing very easy texts will not contribute to the students.

In this study, which investigated the suitability level of the texts in the textbook, it was calculated that the average word average of the texts in the 7th level Turkish and Turkish Culture textbook of the Ministry of National Education was 2.62 and the average sentence length was 8.55. It is seen that the average readability score is 71.21, which is of medium difficulty. The readability levels of the texts analyzed with Ateşman's formula were found appropriate for 7th level students. According to Çepni and Gökdere readability formula, the average score was 12.34. The average, which indicates the age range of 12-13, was found to be appropriate for seventh level learners. However, the comment made by Özcan (2011) in his article that the language level of Turkish students living abroad is not the same compared to students living in Turkey should be taken into consideration. The difficulty level of the textbooks prepared for Turkish students abroad should be two years lower on average.

The texts in the 8th Level Turkish and Turkish Culture textbook have an average word score of 2.62 and an average sentence length score of 13.01. It is seen that the average readability score is 59.58, which is of medium difficulty. The readability levels of the texts analyzed with Ateşman's formula were not found to be suitable for 8th level students. The fact that most of the reading texts are at medium difficulty and difficult level will make the learning process difficult for bilingual students. When Çepni and Gökdere formula was analyzed, the average of 14.45 was found. This average is considered to be above the level for bilingual students.

If we make a comparison between 7th and 8th grade Turkish and Turkish Culture textbooks, we see that the difficulty levels of the texts in the eighth grade textbook are more difficult. It is possible to say that the texts in the eighth grade textbook have higher difficulty levels because they are more informative texts.

When we look at our findings, the results of Ateşman, Çepni and Gökdere formulas are in parallel. In a study conducted by Bağcı and Ünal (2013), the readability level of the texts in 8th grade Turkish textbooks was analyzed. The readability level of the texts in this study was found to be at a medium level according to Ateşman Readability Formula. There is a parallelism between the study conducted by Bağcı and Ünal and this study.

When the seventh and eighth grade textbooks are analyzed, it is seen that the content of the texts at the seventh grade level is more appropriate for the level, since the content of the texts at the seventh grade level is taken from daily life. Since the texts in the eighth grade textbook contain intensive historical and cultural events, we see that the vocabulary used in the texts exceeds the level. Readability formulas examine the text structurally and therefore do not give results about the content of the text. In future studies, more efficient results on the suitability of texts can be obtained by analyzing the content along with readability scores.

REFERENCES

- Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi [Measuring readability in Turkish]. *Dil Dergisi*, 58, 71-74. Retrieved from <http://www.atesman.info/wp-content/uploads/2015/10/Atesman-okunabilirlik.pdf>
- Bağcı, H., & Ünal, Y. (2013). İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi [Readability level of texts in primary school 8th grade Turkish textbooks]. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 12-28. <https://doi.org/10.16916/aded.15997>
- Çepni, S., Ayvacı, H. Ş., & Keleş, E. (2001). Okullarda ve lise giriş sınavlarında sorulan fen bilgisi sorularının Bloom taksonomisine göre karşılaştırılması [Comparison of science questions asked in schools and high school entrance exams according to Bloom's taxonomy]. *Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu*, p.356-363.
- Çetinkaya, G. (2010). Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması [Defining and classifying the readability levels of Turkish texts]. (Thesis Number: 265580) [Master Thesis, Ankara University]. Turkish Council of Higher Education Thesis Center
- Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi [Turkish Grammar]*. İstanbul, Bayrak.
- Karatay, H. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 8 (Ders kitabı) [Turkish and Turkish Culture 8 (Textbook)]*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Kurudayıoğlu, M. (2019). *Türkçe ve Türk Kültürü 7 [Turkish and Turkish Culture 7]*. Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Özcan, E. (2011). 6.-7. sınıf Türkçe ve Türk Kültürü ders kitabının okunabilirliği ve hedef yaş düzeyine uygunluğu: Fransa örneği [Readability and suitability for target age level of 6th-7th grade Turkish and Turkish Culture textbook: France example]. *Sakarya University Journal of Education*, 1(2), 16-24. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/suje/issue/20628/219946>
- Zorbaz, K. (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme [An evaluation of word-sentence lengths and readability levels of tales in Turkish textbooks]. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 87-101. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/63274>

Geliş Tarihi: 28.04.2024
Kabul Tarihi: 26.08.2024

Düzeltilmiş Sürümün Ulaştığı Tarih: 25.06.2024
Çevrimiçi Yayın Tarihi: 15.09.2024

Citation: Karaman, Ş. (2024). Determination of readability levels of texts in 7th and 8th grade Turkish and Turkish culture textbooks. *Turkophone*, 11(1), 1-9. <https://dx.doi.org/10.55246/turkophone.1289229>

7. VE 8. SINIF TÜRKÇE VE TÜRK KÜLTÜRÜ DERS KİTAPLARINDA YER ALAN METİNLERİN OKUNABİLİRLİK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

Şulenur KARAMAN*

ÖZET

Yurt dışında yaşayan iki dilli Türk çocuklarına, Türkçeyi etkin kullanabilmeleri, Türk kültürünü daha iyi tanıyabilmeleri için Türkçe dersleri verilmektedir. Bu derslere kaynak kitap olarak Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları tarafından Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları hazırlanmıştır. Bu çalışmada 7. ve 8. Sınıf ders kitaplarında yer alan 16 adet düzyazı metninin okunabilirlik düzeyleri incelenmiştir. Her üniteden bir adet metin seçilmiştir. Çalışmanın amacı ders kitaplarında yer alan metinlerin okunabilirlik düzeylerinin yedinci ve sekizinci sınıfa uygun olup olmadığını belirlemesidir. Metinlerin okunabilirlik düzeylerini belirlemek amaçlı Türkçe metinler için Flesch Okuma Kolaylığı formülünden uyarlanan Ateşman Okunabilirlik Formülü kullanılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre incelenen yedinci sınıf metinlerin güçlük düzeylerinin kolay düzeyde olduğu, sekizinci sınıf metinlerin ise orta güçlükte olduğu gözlemlenmiştir. Türkçeye uyarlanan okunabilirlik formüllerinden bir diğeri olan Çepni ve Gökdere'nin Fog formülü kullanılmıştır. Uygulanan formülün sonucuna göre yedinci sınıf okuma metninin düzeyi 12-13 yaş aralığında olduğu gözlemlenmiştir. Sekizinci sınıf okuma metninin düzeyi ise 14-15 yaş aralığında olduğu belirlenmiştir. Türkiye'de eğitim gören öğrenciler için bu seviye uygun gözükmemekte fakat yurtdışında öğrenim gören öğrencilerin Türkçeye yeterince hakim olmadığını bilmekteyiz. Bu sebeple metinlerin güçlük düzeyleri öğrencilerin seviyesinden üstün bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okunabilirlik, Türkçe ve Türk Kültürü, Türkçe Öğretimi, iki dillilik, metin.

1. GİRİŞ

Çok yönlü bir olgu olan dil, kendi içerisinde hala gizemini koruyan bir sistemdir. Belirli bir ülkenin veya belirli bir bölgedeki insanların karşılıklı anlaşabilmesini sağlayan ortak uzlaşıya varılarak meydana gelen bir kodlama sistemidir. Ergin (2009, s.3) dili insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta olarak tanımlar. İnsanı hayvanlardan ve diğer canlılardan ayıran özellik dil yetisidir. İnsanların, duygu ve düşüncelerini aktarmak, birbirlerini anlamak gibi gayeleri vardır. Bu gayeyi dil sayesinde gerçekleştirirler. Dilden bahsederken dilin ayrılmaz bir parçası olan kültürden de bahsetmek gerekir. Kültür ve dil birbirini tamamlayan olgulardır. Kültürümüz dilimizi şekillendiren önemli faktörlerden biridir. Dilin gelişimi, seviyesi kültürün bir göstergesi olduğu düşüncesine varılabilir. Kültür, bireyin gündelik yaşamını etkileyen her şeyi kapsar. Soyut ve somut her türlü insan ürünü kültür çerçevesinde ele alınır.

* 0009-0006-6462-4594, YL Öğrencisi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Türkiye, sulekrmn@outlook.com

Yurtdışında yaşayan Türk öğrencileri farklı bir dil ve kültür içerisinde yetişmektedir. İki dilli olarak yetişen öğrencilerin dil kullanımı ve düşünce yetileri tek dilli öğrencilere göre daha çeşitli olabilmektedir. Farklı bir dilin ve kültürün etkisini Türkçe diline yansıtmış olduğunu görürüz. İki dilliğinin olumlu yönde etkilerinin olmasıyla birlikte Türk dilinin kullanımı üzerinde eksikliklere neden olduğunu da görebilmekteyiz. Bireyin gelişimini büyük oranda etkileyen eğitim hayatıdır. Farklı bir dilde eğitim alan Türk öğrenciler, Türkçeyi öğrenme ve geliştirme konusunda eksiklik yaşamaktadır. Evde alınan eğitim çoğu zaman yeterli olamayabilmektedir.

Bu sorunu gidermek için, yurt dışında yetişen iki dilli Türk çocuklarının Türkçe dilini ve Türk kültürünü daha iyi öğrenebilmeleri amacıyla dersler verilmeye başlanmıştır. Türkçe ve Türk Kültürü dersinin amacı yurt dışındaki Türk çocuklarının Türkçeyi etkili bir şekilde edinmesini sağlamak ve onların Türkçe dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerini geliştirmektir. Öğrencilerin Türkçeyi daha verimli bir şekilde öğrenmelerinin yanı sıra Türk kültürünü tanıtmak ve daha çok benimsetmek de program kapsamındadır.

Program kapsamında Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları hazırlanmıştır. Ders kitapları, dersin en önemli yardımcı kaynaklarından biridir. Öğretmene kılavuz olan ders kitapları, dersin niteliğini ve çeşitliliğini artırır. Dersin daha verimli işlenmesine yardımcı olan ders kitaplarının içeriğinin doğru hazırlanması gerekmektedir. Ders kitaplarının dış ve iç yapı bakımı özelliklerinin önemi yanında okunabilirlik düzeyleri de fazlasıyla önem teşkil etmektedir. Ders kitaplarında yer alan metinlerin öğrenciler tarafından doğru şekilde algılanabilmesi, anlamlandırılabilmesi için okunabilirlik düzeyleri öğrenci seviyesine uygun olmalıdır. Öğrencinin metni amaçlandığı şekilde anlaması, uygun okunabilirlik düzeyine sahip metin seçimi yapıldığını gösterir. Metinler, öğrencilerin hazır bulunuşluklarına göre seçilmelidir. Seçilen metinlerin okunabilirlik seviyelerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu seviye belirlenirken okunabilirlik formüllerinden yararlanılır.

1.1 Okunabilirlik

Ateşman (1997, s.71) okunabilirliği, okuyan tarafından metinlerin kolay ya da güç anlaşılması durumu olarak tanımlıyor. Okunabilirliği belirlerken cümle ve kelime uzunlukları, bilinmeyen kelime sayısı gibi faktörler ele alınarak metnin güçlük seviyesi ölçülür. Metnin anlaşılma güçlüğü ve düzeye uygunluğunu ortaya çıkarmak okunabilirliğin temel amacıdır. Bu doğrultuda gelişen birçok farklı formül bulunmaktadır. Çetinkaya (2010, s.40) okunabilirlik formüllerinin oluşturulma sürecini, incelenen metinlerin yapısal özelliklerinden yola çıkarak metinlerdeki güçlük derecesi baz alınarak sınıflandırma yapılmasını sağlayan araçlar olarak tanımlar. Okunabilirlik formüllerinin en yaygın olarak bilinenleri Flesch Okuma Kolaylığı Formülü, Dale-Chall Formülü, Gunning Fog Index, Fry Okunabilirlik Grafiği gibi formüllerdir (Zorbaz, 2007, s.90). Okunabilirlik formüllerinden yararlanılmasının temel amacı metni anlaşılır düzeye getirmek, okuyucu seviyelerine göre metin seçmektir.

1.1.1 Ateşman Okunabilirlik Formülü

Türkiye’de 1990’lı yıllarda başlayan okunabilirlik çalışmaları ilk başlarda verimli bulunamadı. (Bağcı ve Ünal, 2013, s.13). Uygulanan formüllerin İngilizce için geliştirilmiş olan formüller olması sebebiyle, Türkçe metinlere uygulanan formüllerden doğru sonuçlar elde edilemiyordu. Türkçe için geliştirilen okunabilirlik çalışmalarından ilki Ateşman’ın 1997 yılında Flesch Formülünden uyarladığı okunabilirlik formülüdür. Ateşman okunabilirlik formülünü geliştirirken farklı alanlardan metinler seçerek bu metinleri kolay okunandan zor okunana doğru sıralamış. Metinlerde bulunan ortalama sözcük ve cümle uzunluklarını kullanarak Türkçe için hesaplamalar yapmıştır. Formülün

hesaplanırken ele alınan Türkçe en zor ve en kolay metinlerin özellikleri şöyledir (Ateşman, 1997, s.74).

Tablo 1

Ateşman Okunabilirlik Formülünün hesaplanmasında kullanılan Türkçe en zor ve en kolay metinlerin özellikleri

	Sözcük Uzunluğu	Cümle Uzunluğu
En Kolay Metin	2,2	4
En Zor Metin	3,0	30

Bu formülden yola çıkıldığında ortaya çıkan okunabilirlik sayısı ve bu sayı değeri aralığına denk gelen okuma düzeyleri Tablo 2'deki gibi hesaplanmaktadır.

Tablo 2

Okunabilirlik Sayısı Hesaplama Formülü

Okunabilirlik sayısı = $198.825 - 40.175 \times X1 - 2.610 \times X2$

X1 = hece olarak ortalama kelime uzunluğu

X2 = kelime olarak ortalama cümle uzunluğu

Tablo 3

Ateşman Okunabilirlik Formülünde Türkçe Metinlerin Okunabilirlik Sayısına Göre Sınıflandırılması

	Okunabilirlik Sayısı
Çok Kolay	90-100
Kolay	70-89
Orta Güçlükte	50-69
Zor	30-49
Çok Zor	1-29

Not. Ateşman, E. (1997). Türkçede Okunabilirliğin Ölçülmesi. *A.Ü. TÖMER Dil Dergisi*,73-74

Ateşman Okunabilirlik İndeksine göre 7. Ve 8. Sınıfa uygun olan ortalama 70-79 sayıları arasında tekabül etmektedir.

1.1.2 Çepni ve Gökdere Okunabilirlik Formülü

Fog (The Gunning Fog Index) testinden yola çıkan Çepni ve Gökdere, yapmış oldukları çalışmalarla formülü Türkçeye uyarlamışlardır. Fog formülünde okuma metninden 100 kelimelik paragraf seçilir. Kelime sayısı cümle sayısına bölünerek ortalama sözcük sayısı hesaplanır, formül üzerinde (S) olarak

gösterilir. Paragraftaki çok heceli kelime sayısı tespit edilip cümle sayısına bölünür, formül üzerinde (N) olarak gösterilir. US sınıf düzeyi formülü kullanılır.

$US \text{ sınıf düzeyi} = 0,4 (S+N)$ olarak hesaplanır. US sınıf düzeyine 5 eklenerek okuma yaşı bulunur.

Çepni ve Gökdere formülü (Çepni ve Gökdere, 2001) Türkçeye uyarlamak için Cloze test çalışmaları yapmış, bu çalışmalar sonucunda katsayıyı 0,6 olarak bulmuşlardır. Yaptıkları çalışmalarla formülün doğruluğunu kanıtlamışlardır. Türkçeye uyarlanan formül;

$US \text{ sınıf düzeyi} = 0,6 (S+N) + 5$ olarak belirlenmiştir. Formül sonucunda çıkan sayı okunabilirlik yaşını göstermektedir.

1.2 Amaç

Araştırmanın amacı Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından hazırlanan 7. ve 8. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarında yer alan metinlerin okunabilirlik düzeyinin seviyelere uygun olup olmadığını belirlemesidir.

2. YÖNTEM

Bu araştırma doküman incelemesini temel alan betimsel-tarama yöntemiyle yapılmıştır. İki ayrı seviyedeki ders kitapları incelenmiştir. İncelenen metinlerin okunabilirlik seviyesi Ateşman Okunabilirlik Formülü ve Çepni ve Gökdere Okunabilirlik Formülüne göre hesaplanmıştır.

2.1 İncelenen Materyaller

Araştırmada Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yurt dışındaki Türk çocukları için Talim Terbiye Kurulu tarafından 15.05.2018 tarihli 77. Sayılı kararla hazırlanan 2019-2020 eğitim öğretim yılı itibarıyla 5 yıl süreyle ders kitabı olarak kullanılması planlanan 7. Ve 8. Sınıf ders kitapları incelenmiştir. Çalışma kapsamında ders kitabındaki bilgilendirici düzey yazı metinleri incelenmiş şiirler araştırmaya dahil edilmemiştir. Kitapta yer alan okuma metinleri çalışma kapsamına dahil edilirken dinleme metinleri ve şiir metinleri incelemeye alınmamıştır. Her seviyeden 8 metin alınarak toplamda 15 metin incelenmiştir. Sekizinci sınıf Türkçe ve Türk Kültürü kitabındaki dördüncü ünite okuma metni içermediği için, bu ünite çalışmaya dahil edilmemiştir.

2.2 Kısaltmalar

OSU: Ortalama Sözcük Uzunluğu

OCU: Ortalama Cümle Uzunluğu

OP: Okunabilirlik Puanları

FOG: The Gunning Fog Index (Hızlılığın sıklığı)

3. BULGULAR

Bu bölümde incelenen 7. ve 8. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü ders kitaplarına ait sonuç tablolarına yer verilmiştir.

Tablo 4

MEB Yayınları 7. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabındaki Metinlerin Ateşman Okunabilirlik Formülü Düzeyleri

Metnin Adı	OSU	OCU	OP	Metnin Düzeyi
Aile	2.60	9.8	68.8	Orta Güçlükte
Atalarımızdan Zarif Bir Esinti: Kuş Evleri	2.68	7.8	70.8	Kolay
Yedi Kiremit	2.64	8.4	70.8	Kolay
Oruç	2.60	13.6	58.9	Orta Güçlükte
Ağrı Dağı Efsanesi	2.28	8.3	85.6	Kolay
Osmanlılarda Yardımlaşma ve Dayanışma	2.93	7.9	60.5	Orta Güçlükte
Eğri Minare	2.60	5.9	79	Kolay
Burada Hiçbir şey Boşa Gitmiyor	2.64	6.7	75.3	Kolay
Ortalama	2.62	8.55	71.21	Kolay

Tablo 4'e bakıldığında Ateşman Okunabilirlik Formülüne göre, "Aile", "Oruç", "Osmanlılarda Yardımlaşma ve Dayanışma", "Osmanlılarda Yardımlaşma ve Dayanışma" adlı metinlerin orta güçlükte, "Yedi Kiremit", "Atalarımızdan Zarif Bir Esinti: Kuş Evleri", "Ağrı Dağı Efsanesi", "Eğri Minare", "Burada Hiçbir şey Boşa Gitmiyor" adlı metinlerin kolay düzeyde olduğu saptanmıştır.

Tablo 4'e bakıldığında metinlerin ortalama sözcük uzunluklarının 2.60 ile 2.93 arasında değiştiğini, metinlerin ortalama cümle uzunluklarının ise 5.9 ile 13.6 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Ders kitabında yer alan metinler Ateşman'ın Formülüne göre altısı Kolay, üçü Orta Güçlüktedir. Genel olarak metinlerin 7. Sınıf için uygun olduğu görülmektedir.

Tablo 5

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabındaki Metinlerin Ateşman Okunabilirlik Formülü Düzeyleri

Metnin Adı	OSU	OCU	OP	Metnin Düzeyi
Türkçe Yaz Okulu	3.01	17.5	32.2	Zor

Türkiye'de 4,5 Milyon Göçmen Yaşıyor	2.44	12.5	68.2	Orta Güçlükte
Bir Deyim Hikayesi	2.44	12.4	68.4	Orta Güçlükte
Dünyadaki Türk İzleri	2.36	12.9	70.3	Kolay
Uluğ Bey	2.56	10.3	69.1	Orta Güçlükte
Eğitim Bilişim Ağı (EBA)	3.01	15	38.7	Zor
Kangal Köpeği	2.52	10.5	70.2	Kolay
Ortalama	2.62	13.01	59.58	Orta Güçlükte

Tablo 5'e bakıldığında Ateşman Okunabilirlik Formülüne göre, "Türkçe Yaz Okulu", "Eğitim Bilişim Ağı (EBA)", adlı metinlerin zor, "Türkiye'de 4,5 Milyon Göçmen Yaşıyor", "Bir Deyim Hikayesi", "Uluğ Bey" adlı metinlerin orta güçlükte "Dünyadaki Türk İzleri", "Kangal Köpeği" adlı metinlerin ise kolay düzeyde olduğu saptanmıştır.

Tablo 5 incelendiğinde 8. Sınıf ders kitabındaki metinlerin ortalama sözcük uzunluklarının 2.44 ile 3.01 arasında değiştiğini, metinlerin ortalama cümle uzunluklarının ise 10.3 ile 17.5 arasında değişmekte olduğu görülmektedir. Metinlerin ikisi Kolay, dördü Orta Güçlükte, ikisi Zor düzeydedir. Metinlerin çoğunluğu 8. Sınıf için orta güçlükte olduğu gözlemlenmiştir. Metinlerin düzeyleri 8. Sınıf öğrencileri için uygun bulunmamıştır.

Tablo 6

MEB Yayınları 7. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabındaki Metinlerin Fog Testi Okunabilirlik Düzeyleri

Metnin Adı	Fog Testi Sonucu
Aile	12.5
Atalarımızdan Zarif Bir Esinti: Kuş Evleri	13.04
Yedi Kiremit	11.3
Oruç	15.2
Ağrı Dağı Efsanesi	11.42
Osmanlılarda Yardımlaşma ve Dayanışma	11.59
Eğri Minare	11.70
Burada Hiçbir şey Boşa Gitmiyor	10.03

Ortalama 12.34

Tablo 6'ya bakıldığında en düşük seviye 10.03, en yüksek seviye 13.04 olduğu saptanmıştır. Seviye ortalaması 12.34 olarak bulunmuştur. Metinlerin düzeyinin yedinci sınıf için uygun olduğu görülmektedir.

Tablo 7

MEB Yayınları 8. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü Ders Kitabındaki Metinlerin Fog Testi Okunabilirlik Düzeyleri

Metnin Adı	Fog Testi Sonucu
Türkçe Yaz Okulu	19.2
Türkiye'de 4,5 Milyon Göçmen Yaşiyor	13.37
Bir Deyim Hikayesi	13.69
Dünyadaki Türk İzleri	12.79
Uluğ Bey	12.68
Eğitim Bilişim Ağı (EBA)	17.12
Kangal Köpeği	12.35
Ortalama	14.45

Tablo 7'ye bakıldığında en düşük seviye 12.35, en yüksek seviye 19.2 olduğu saptanmıştır. Seviye ortalaması 14.45 bulunmuştur. Yaklaşık 15 yaşa tekabül eden bu düzey iki dilli öğrenciler için uygun bulunmamıştır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Türk dili ve kültüründen uzak yurtdışında yaşayan iki dilli Türk çocukları, yaşadığı ülkenin dilini ve kültürünü daha fazla benimsemekte, Türkçeyi kullanmakta zorluklar yaşamaktadır. Öğrencilerin kendi dili ve kültürünü unutmaması, bu değerleri kazanmaları için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından oluşturulan Türkçe ve Türk Kültürü ders programları hazırlanmıştır. Bu program çerçevesinde birçok öğretmen görev almıştır. Her geçen gün kendini iyileştiren program, Türkçeyi ve Türk kültürünü daha yakından tanımak isteyen öğrenciler için faydalı olmaktadır.

Verilen eğitim Türk öğrencilerine yönelik olsa da bu eğitim aynı zamanda bir dil eğitimi kapsamına da girer. Öğrencilerin algı ve bilgi seviyeleri farklı düzeylerde olabilmektedir. Bu nedenle Türkçe ders kitapları hazırlanırken seçilen metinler büyük önem arz etmektedir. Bir ders kitabında her seviyeden metinler bulunmalı, metinlerin zorluğunun aşırı olmasından kaçınılmalıdır. Aynı zamanda çok kolay metinler seçilmesinin de öğrenciye katkı sağlamayacağı öngörülmektedir.

Ders kitabında yer alan metinlerin uygunluk düzeyini araştıran bu çalışmada, incelenen MEB 7. Seviye Türkçe ve Türk Kültürü ders kitabındaki metinlerin sözcük ortalaması 2.62, cümle uzunlukları

ortalamasının 8.55 olduğu hesaplanmıştır. Okunabilirlik puan ortalaması 71.21 ile orta güçlükte olduğu görülmektedir. Ateşman'ın formülüyle incelen metinlerin okunabilirlik düzeyleri 7. Seviye öğrencileri için uygun bulunmuştur. Çepni ve Gökdere okunabilirlik formülüne göre ise 12.34 ortalaması bulunmuştur. 12-13 yaş aralığını gösteren ortalama yedinci seviye öğrenciler için uygun bulunmuştur. Bununla birlikte İnce (2011)'nin de makalesinde söylediği yurtdışında yaşayan Türk öğrencilerin dil seviyesi Türkiye'de yaşayan öğrencilere kıyasla aynı değildir yorumu göz önünde bulundurulmalıdır. Yurtdışı Türk öğrencileri için hazırlanan ders kitaplarının güçlük düzeyi ortalama iki yaş düşük olmalıdır.

8. Seviye Türkçe ve Türk Kültürü ders kitabındaki metinlerin sözcük ortalaması 2.62, cümle uzunlukları ortalamasının 13.01 olduğu hesaplanmıştır. Okunabilirlik puan ortalaması 59.58 ile orta güçlükte olduğu görülmektedir. Ateşman'ın formülüyle incelen metinlerin okunabilirlik düzeyleri 8. Seviye öğrencileri için uygun bulunmamıştır. Okuma metinlerinin çoğunun orta güçlükte ve zor seviyede olması iki dilli öğrenciler için öğrenme sürecini zorlaştıracaktır. Çepni ve Gökdere formülüne bakıldığında 14.45 ortalaması saptanmıştır. İki dilli öğrenciler için bu ortalama seviye üstü olarak değerlendirilmiştir.

7. Ve 8. Sınıf Türkçe ve Türk Kültürü ders kitapları arasında bir karşılaştırma yapacak olursak sekizinci sınıf ders kitabındaki metinlerin güçlük düzeylerinin daha zor olduğunu görmekteyiz. Sekizinci sınıf kitabında bulunan metinlerin daha bilgilendirici metinler olması nedeniyle güçlük seviyelerinin daha yüksek çıktığını söylemek mümkündür.

Elde ettiğimiz bulgulara bakıldığında Ateşman ile Çepni ve Gökdere formüllerinin sonuçları paralellik göstermektedir.

Bağcı ve Ünal (2013) tarafından yapılan bir çalışmada ilköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi incelenmiştir. Bu çalışmada yer alan metinlerin okunabilirlik düzeyi Ateşman Okunabilirlik Formülüne göre orta düzeyde olduğu saptanmıştır. Bağcı ve Ünal'ın yaptığı çalışma ve yapılan bu çalışma arasında paralellik söz konusudur.

Yedinci ve sekizinci sınıf ders kitapları incelendiğinde, yedinci sınıf seviyesindeki metinlerin içeriklerinin daha günlük hayattan alınmış olduğundan, söz varlığının seviye için daha uygun olduğu görülmüştür. Sekizinci sınıf ders kitabındaki metinlerin yoğun olarak tarihi ve kültürel olayları içermesi sebebiyle metinlerde kullanılan söz varlığının seviyenin üzerine çıktığını görmekteyiz. Okunabilirlik formülleri, metni yapısal olarak incelemekte bu yüzden metnin içeriğine dair sonuç vermemektedir. Daha sonra yapılacak olan çalışmalarda okunabilirlik puanlarıyla beraber içerik incelemesi yapılarak metinlerin uygunluğuna dair daha verimli sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKÇA

- Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *Dil Dergisi*, 58, 71-74. <http://www.atesman.info/wp-content/uploads/2015/10/Atesman-okunabilirlik.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Bağcı, H. ve Ünal, Y. (2013). İlköğretim 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(3), 12-28. <https://doi.org/10.16916/aded.15997>

- Çepni, S., Ayvacı, H. Ş. ve Keleş, E. (2001). Okullarda ve lise giriş sınavlarında sorulan fen bilgisi sorularının Bloom taksonomisine göre karşılaştırılması. *Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu*, s.356-363.
- Çetinkaya, G. (2010). Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması (Tez No: 265580) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Tez Veritabanı.
- Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi*. İstanbul, Bayrak.
- Karatay, H. (2019). *Türkçe ve Türk kültürü 8 (Ders kitabı)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Kurudayıoğlu, M. (2019). *Türkçe ve Türk Kültürü 7*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Özcan, E. (2011). 6.-7. sınıf Türkçe ve Türk Kültürü ders kitabının okunabilirliği ve hedef yaş düzeyine uygunluğu: Fransa örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 1(2), 16-24. <https://dergipark.org.tr/en/pub/suje/issue/20628/219946> adresinden erişilmiştir
- Zorbaz, K. (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 87-101. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/63274> adresinden erişilmiştir